

Danuta Ługowska

Sprawozdanie z Sympozjum Filozofii Przyrody w Zakopanem

Studia Philosophiae Christianae 31/1, 238-240

1995

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

– Aneta Smolarz, sekretarz – Marta Szmyd. Dalsza część spotkania dotyczyła ustalenia działań Koła w najbliższych miesiącach.

Na następnym spotkaniu Koła dnia 15 listopada 1993 r. prof. dr hab. Marcin Pliński, pracownik naukowy Wydziału Biologii, Geografii i Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego wygłosił wykład pt. *Kierunki zmian ekosystemowych w Bałtyku*. Wykład miał budowę dwudzielną. W pierwszej części zostały omówione przyczyny zmian ekosystemowych, do których prelegent zaliczył duże ilości siarkowodoru zalegające dno morza, wzrost ilości materii organicznej, tzw. efekt aurofizacji, zanieczyszczenie pochodzące z atmosfery i wód lądowych, specyfikę Morza Bałtyckiego (małe zasolenie, nietypowa flora, ukształtowanie dna itp.). W drugiej części wykładu poruszona została kwestia skutków biologicznych wymienionych czynników. Wśród nich prof. Pliński zwrócił uwagę na karlenie morfologiczne glonów i małży oraz ogólne schorzenia u ryb. Całość była wsparta dużą ilością rycin, co zwiększyło przejrzystość wykładu oraz jego odbiór wśród słuchaczy.

Grudniowe spotkanie było okazją do dzielenia się oplatkiem i składania sobie życzeń świątecznych.

W marcu br. gościem Koła był dr hab. Bolesław Orłowski, pracownik naukowy Instytutu Historii Nauk PAN. Temat wykładu brzmiał *Jak wynalazki techniczne wpływały na rozwój ludzkości?* Prelegent potraktował temat jedynie historycznie nie wdając się w próby formułowania własnych ocen. Okres, jakim się zajął, obejmował przedział od kulturowego początku człowieka do czasów nowożytnych. Należy żałować, że współczesność została pominięta, bowiem pytania słuchaczy odnosiły się szczególnie do tego okresu.

Ważnym wydarzeniem tegorocznej działalności Koła było sympozjum naukowe, które odbyło się w Zakopanem w dniach od 6-10. kwietnia 1994 r. Temat przewodni dotyczył *Aksjologicznych i biologicznych aspektów życia*. W sympozjum uczestniczyło dwóch pracowników Akademii: dr hab. A. Latawiec i ks. dr hab. K. Kłoskowski oraz siedemnastu studentów. Podczas pięciu dni starano się zrealizować program łączenia przyjemnego z pożytecznym: codzienna Msza św., dyskusje wokół kolejno podejmowanych tematów. Każdy z uczestników sympozjum już wcześniej przygotował referat wiążący się z jego zainteresowaniami badawczymi. Do ciekawych dyskusji można zaliczyć zmagania z tezą kryptomaterializmu w pracach Sedlaka i Gaweckiego, krytykę ekofilozofii Skolimowskiego, refleksje nad koncepcją uzdolnienia twórczego stworzoną przez psychologów poznańskich.

W tematach z zakresu bioetyki i ekologii ciągle powracał ten sam problem i pytanie o treść i rolę aksjologii przyjmowanej przez ludzi nauki. Poruszone problemy stawały się źródłem wciąż nowych pytań. Szczegółowe sprawozdanie z sympozjum zamieszczamy poniżej.

W kwietniu przypadła 10 rocznica śmierci profesora Gaweckiego, wieloletniego pracownika naukowego ATK. Koło Naukowe Studentów Filozofii Przyrody wraz z Katedrą Filozofii Przyrody przygotowało sympozjum poświęcone sylwetce i poglądom tego cenionego autorytetu naukowego i moralnego. Sprawozdanie zamieszczamy poniżej.

DANUTA ŁUGOWSKA

SPRAWOZDANIE Z SYMPOZJUM FILOZOFII PRZYRODY W ZAKOPANEM

W dniach od 6-10 kwietnia 1994 r. w Zakopanem odbyło się sympozjum zorganizowane przez Koło Naukowe Studentów Filozofii Przyrody. Referaty wygłosili dr hab. Anna Latawiec i ks. dr hab. Kazimierz Kłoskowski oraz studenci.

„Na przyrodę należy patrzeć okiem inżyniera, zaś na technikę – okiem biologa”. Tym spostrzeżeniem dr Latawiec rozpoczęła odczyt poświęcony związkowi istniejącemu pomiędzy językami biologii i techniki. W referacie został omówiony obecny stan badań dotyczących przedmiotu biologii (świat istot żywych) i przedmiotów techniki (tworów sztucznych). Przedstawiono wzajemne przenikanie pojęć z języka biologii do techniki i z języka techniki do biologii na przykładzie pojęcia informacji (biologiczna, techniczna), układu (organizm, komputer, mózg: elektroniczny, żywy), genu, wirusa (biologiczny, komputerowy) itd, oraz uzupełnianie się metod biologii i techniki, eksperymentu w biologii i technice, symulacji w świecie istot żywych i w układach technicznych.

Główny problem, który podjął w swym referacie ks. K. Kloskowski, dotyczył merytorycznej próby przełamania anachronicznego – w świecie współczesnych analiz naukowych – antagonizowania teorii ewolucji i idei kreacji. Za poprawne metodologicznie uznać trzeba traktowanie ewolucji, w szczególności ewolucji biologicznej, jako swoistej historii stwarzania. Ewolucja stanowi empiriologiczne uzewnętrznienie filozoficznej i religijnej prawdy o kreacyjnym aspekcie „całej rzeczywistości”. Nie da się zatrzeć granicy między ewolucją jako koncepcją tłumaczącą pojawienie się nowych organizmów poprzez zmiany genetyczno-populacyjne, a stwarzaniem jako koncepcją tłumaczącą fakt zapoczątkowania istnienia bytów. To, że biologia traktuje ewolucję jako realnie zachodzący w przyrodzie proces, jest wystarczającym argumentem dla różnych prób wiązania ewolucji z ideą stwarzania. Kreacja w tym kontekście stanowi najgłębszą ontyczną rację zmian i powstawania nowości.

Referaty przygotowane przez studentów pod względem tematycznym dotyczyły problematyki z zakresu filozofii przyrody, metodologii oraz bioetyki i ekologii. W pierwszej grupie znalazły się referaty przedstawione przez M. Szmyd, M. Radzikowską i A. Smolarz.

Marta Szmyd przedstawiła koncepcję materii i informacji w ujęciu prof. Wł. Sedlaka. Po zaprezentowaniu podstawowych pojęć i założeń prelegentka zreferowała zagadnienie niezniszczalności życia w sensie energetycznym i rolę informacji w systemach biologicznych.

Małgorzata Radzikowska przybliżyła słuchaczom model mikrosferowy S. Foga. Omówiła istotne założenia tej teorii ze szczególnym uwzględnieniem aspektów metodologicznych i filozoficznych problematyki genezy życia.

Aneta Smolarz przeprowadziła analizę porównawczą panspsychizmu Teilharda de Chardin i pansychosomatyzmu B. Gaweckiego. Zwróciła uwagę na zarysowany w tych koncepcjach problem pojawienia się życia.

Danuta Ługowska zaprezentowała próbę określenia oraz systematyzacji różnych rozumień pojęcia granicy biologii. Ustalenie kryterium podziału znaczeń pojęcia granic poznania biologicznego winno być oparte na rozróżnieniu płaszczyzny przedmiotowej, metodologicznej i epistemologicznej.

Referat ks. Mirosława Przechowskiego dotyczył analizy pojęcia porządku. Odwołując się do modelu Wszechświata S. Hawkinga wykazał odrębności, jakie występują pomiędzy pojęciem porządku w naukach formalnych, szczegółowych i filozoficznych.

Kolejną grupę tematyczną stanowiły referaty odnoszące się do problematyki z zakresu ekologii i bioetyki. K. Orzechowska przedstawiła w zarysach stan wiedzy medycznej na temat transplantacji w kontekście problemów etycznych. Z referatu M. Jakubowskiej poznaliśmy możliwości otrzymywania klonów oraz zapotrzebowanie na tego rodzaju rozwiązania w przemyśle farmaceutycznym. Wstępem do dyskusji było postawienie przez prelegentkę pytania: co stanie się z ewentualnymi nieudanymi kopiami? Czy pozostaje jedynie eliminacja? A. Sagan zajęła się kwestią bioetycznego wymiaru decyzji uaktywniania zdolności twórczych w sytuacjach wymagających z konieczności takiej decyzji.

Biocybernetyczne modele fragmentów systemu nerwowego to kolejny odczyt nawiązujący do tematyki bioetycznej. A. Grucza przedstawiła próby modelowania

funkcji komórki nerwowej. Czy znamy podstawowe funkcje komórki i jakie są obecnie szanse modelowania procesów rzeczywistych w komórkach nerwowych? Jakie konsekwencje etyczne pociągają za sobą tego rodzaju próby? Tego rodzaju pytania inspirowały ożywioną dyskusję.

Z tematyką ekologiczną związane były trzy kolejne referaty. A. Rudnicka w referacie pt. *Wpływ zanieczyszczenia środowiska na genotyp człowieka* zwróciła uwagę na zmiany genetyczne spowodowane przez czynniki mutagenne, m.in. promieniowanie oraz niektóre substancje chemiczne. Eko-filozoficzny system zaproponowany przez prof. H. Skolimowskiego był przedmiotem referatu D. Kozłowskiej. Jest to system wychodzący od kosmologii, przez etykę do świadomości człowieka jako do źródła odnowy naszej cywilizacji. Ta odnowa według Skolimowskiego winna zmierzać do ochrony środowiska. W wystąpieniu M. Nowaka znalazły się elementy edukacji ekologicznej. Podstawą tego typu edukacji miałyby być przybliżenie i pokazanie społeczeństwu skutków zanieczyszczeń. Młodzi poprzez emocjonalne zaangażowanie i działanie na rzecz ochrony przyrody mogą w przyszłości zmienić świadomość ekologiczną.

Dyskusje, często trwające do późnych godzin wieczornych, umożliwiły zapoznanie się z szerokim spektrum zagadnień, jakie kształtują obecnie szeroko rozumianą filozofię przyrody. Problemy światopoglądowe związane z zagadnieniami etycznymi pozwoliły na konfrontację poglądów uczestników sympozjum oraz próbę wyjścia z indywidualnego ich postrzegania.

Pobyty w Zakopanem to również okazja do wędrówek w ośnieżone Tatry, na Halę Kondratową, w Dolinę Kościeliską. W ten sposób wzmacnianie sił fizycznych towarzyszyło poszerzaniu horyzontów myślowych.

DANUTA ŁUGOWSKA

SPRAWOZDANIE Z SYMPOZJUM POŚWIĘCONEGO PAMIĘCI PROFESORA GAWECKIEGO

W dziesiątą rocznicę śmierci prof. Bolesława Gaweckiego, dnia 13 kwietnia 1994 r. na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej ATK, odbyło się sympozjum poświęcone osobie i twórczości naukowej Profesora. Spotkanie zainaugurował dziekan Wydziału, ks. prof. dr hab. J. Dołęga, kierując słowa powitania do grona pracowników naukowych i przybyłych na sesję studentów.

Wprowadzeniem do sympozjum był odczyt ks. dra hab. K. Kłoskowskiego, poświęcony koncepcji nauki podzielanej i rozwijanej przez prof. Gaweckiego. Prelegent rozpoczął od krótkiego przypomnienia życiorysu Profesora, a następnie, wychodząc z definicji nauki traktowanej jako system praw, zaprezentował podział nauk na formalne, realne, praktyczne i techniczne. Przedstawił także rodzaje metod, jakie wyodrębnił Profesor: przyrodniczą, aksjomatyczną i metodę nauk humanistycznych. Metoda przyrodnicza polega na odkrywaniu praw przyrody na podstawie faktów ustalonych za pomocą obserwacji i eksperymentów oraz w procesie kontroli i sprawdzenia. Z kolei metoda aksjomatyczna ma charakter formalny i sprowadza się do wykazania związków logicznych; zachodzących pomiędzy tezami systemu dedukcyjnego. Natomiast zadaniem metody humanistycznej jest opis zjawisk i ich wyjaśnienie, a także zrozumienie zjawiska celem jego oceny według określonego intersubiektywnego systemu wartości.

Przewodnim motywem wypowiedzi Kłoskowskiego była przytoczona na wstępie myśl Gaweckiego, iż nieznamość dziejów własnej (polskiej) filozofii, oraz związana z tym przesadna pokora przyczyniają się do poczucia niższości wobec filozofii innych